

KROONIKA

Tartu Ülikooli muuseumi 2020. aasta aruanne

JAANIKA ANDERSON

Tartu Ülikooli muuseumi (TÜM) jaoks oli 2020. aasta erakordne nagu ka kogu ülikoolile, teistele muuseumidele ja kõikidele inimestele. Kui 2019. aasta pakkus rahvusülikooli juubeliga seoses väljakutseid ja palju avalikku tähelepanu, siis alates 2020. aasta märtsist said peamisteks märksõnadeks kodukontor, kohanemine, ümber korraldamine ja veeb. Kuigi mõned ettevõtmised tuli edasi lükata või lausa ära jätta, said paljud plaanid siiski ellu viidud.

Üleilmsest koroonapandeemiast tingitud eriolukorra ja piirangute tõttu jäi muuseumi müügitulu plaanitud oluliselt väiksemaks. Lisaks ülikooli toetusele üldfondist laekus omatulu 553 006 eurot (piletid, rent, projektid ja toetused, sh kriisiabi Kultuuriministeeriumilt), mis moodustas 44% muuseumi kogueelarvest.

Haridusprogrammide tavapärase maht taastus korraks oktoobris ja novembris, suvekuudel külastasid meid siseturistid ja vähesed välituristid peamiselt naaberriikidest, kuid ruumide rent ja suveniiride müük ei taastunudki. Külastuste arv langes: kokku teenindas muuseum 26 571 kasutajat, neist 22 409 külastajat.

Kuna müügitulu langus oli näha juba eriolukorra alguses, otsisime aegsasti kulude kokkuhoiu võimalusi. Märtsis vähendati muuseumi kõikides majades kütet, kuna suurem osa inimesi töötas kodus. Kokkuhoidu ruumikuludelt tõi ka kolme hoidlapinna tühjendamine ja kolimine ühele pinnale Jakobi tn 1. Teise kokkuhoiukoha leidsime töö ringi korraldamises suvehooajal. Tavapärase lisatööjõu palkamise asemel suunasime kõik töötajad mõneks päevaks külastussektorisse külastusjuhtide ja kassapidajatena. Ka suvistes Hullu Teadlase lastelaagrites rakendati üksnes oma töötajaid. Eriolukorra ajal korraldasime ümber ka külastussektori inimeste töö, suunates nad ajutiselt tööle kogude osakonda. Tänu intensiivsele sisestamistöole suurenes märgatavalt andmebaasis kättesaadavaks tehtud objektide hulk.

Ebastabiilse majandusliku ja epidemioloogilise olukorra tõttu lükkasime edasi mitmeid 2020. aastaks kavandatud tegevusi ja näitusi. Näituse „Ars Academica“ avamine, mis oli planeeritud novembrisse 2020, toimus veebruaris 2021, ja „Kivilõikekunsti lummus. Morgensstern 250“ avati aprilli asemel juunis 2020.

Vaatamata ootamatustele jätkus ideid ja tahet teha teoks uusi mõtteid. Erakordselt soe talv inspireeris muuseumiperet ehitama (ühel vähestest lumistest päevadest) lumest toomkiriku kaitsepühakuid. Peetruse ja Pauluse fotost (26.02.2020) sai muuseumi 2020. aasta populaarseim Facebooki postitus. Kriisikuudel sündis päevakajaline kogusid tutvustav videosari „Kogude paljastused. Anulooigid“ (kuraator Anu Rae järgi). Iga-aastane teaduslinn juulikuus sai uudse vormi, mis võimaldas ajale omaselt vältida kontakte teiste inimestega.

2020. aasta tõi TÜMile erakordselt palju tunnustust, nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil. See annab jõudu tegutseda ning uusi projekte algatada.

- Rahvusvahelise Muuseumide Nõukogu (ICOM) rahvusvaheline ülikoolimuuseumide ja -kollektsioonide komitee (UMAC) aastaauhind TÜMile „Tartu Ülikooli sada nägu“.
- Eesti Kultuurkapitali aastapremia laureaat näitustega „Minu elu ülikool“ ja „Ideaalide Eesti. Sada aastat otsinguid“.
- TÜMile anti Tartu kultuurikandja tiitel 2019. aasta kultuuriorganisatsiooni kategoorias.
- Raamat „Ars Academica. Tartu Ülikooli 100 kunstiteost“ valiti 2019. aastal ilmunud 25 kauneima raamatu hulka.

Joonis 1. Lumest Peetrus ja Paulus koos ehitajatega.

- Hullu Teadlase teaduskonverents pälvis riikliku tunnustuse teaduse populariseerimise eest.
- Eesti muuseumide aastaauhindade jagamisel (2020. aastal jagati auhindu 2019. aasta tegevuse eest) nomineeriti konserveerimisprojekt „Pidulikus raamistuses litograafilise lehe konserveerimine ja uuenduslikud lahendused algse vormistamise säilitamiseks“ (restauraator Anne Arus).
- Ajalookirjanduse aastapreemia nominentide hulgas oli kaks ülikooli muuseumi raamatut: Toivo Kikkas ja Janet Laidla „Akadeemiline vabariik. Tartu Ülikooli üliõpilaskond läbi aja“ (2019) ning Ingrid Sahk ja Moonika Teemus „Ars Academica. Tartu Ülikooli 100 kunstiteost. 100 Works of Art of the University of Tartu“ (2019).
- Eesti muuseumide meenekonkursil EMMA võitis rektorite tass koos Eesti Kunstimuuseumiga I-II preemia.

Aasta kolleegipreemia aasta Tullio pälvis koguhoidja **Maris Tuuling**.

Eduka koostöö eest soovime tänada meie **koostööpartnereid**. TUM sai lisaks Tartu Ülikoolile toetust Kultuuriministeeriumilt, Tartu Linnavalitsuselt, Eesti Kultuurkapitalilt, Keskkonnainvesteeringute Keskuselt, Tartu Ülikoolilt, SA-lt Eesti Teadusagentuur, Haridus- ja Teadusministeeriumilt ning Euroopa Komisjonilt.

Joonis 2. Näitus „Kivilõikekunsti lummus“ Tartu Ülikooli kunstimuuseumis (Andres Tennuse foto).

Näitused

TÜMi näitusetevendus lähtub näituseplaanist, uurimissuundadest ja erinevatest koostöövõimalustest. 2020. aasta kava täideti täies mahus, kuigi eriolukorra ja erimeetmete tõttu tuli teha ajalisi muudatusi. Kõige enam kannatasid näituste juurde loodud publikuprogrammid, mida ei olnud võimalik ellu viia või tuli lähtuda piirangutest. Näitusetevendus toimus kõigis kolmes muuseumi majas.

2020. aasta oli pühendatud J. K. S. Morgensterni 250. sünniaastapäeva tähistamisele ja sellega seoti aastakonverents „Morgensterni aeg“ koostöös TÜ raamatukoguga ning kogumiku „Karl Morgenstern 250. *Qui vult, potest*“ avaldamine. Näitus „**Kivilõikekunsti lummus. Morgenstern 250**“ kunstimuuseumis oli pühendatud kunstimuuseumi kauaaegse direktori Karl Morgensterni 250. sünniaastapäevale ja tutvustas iidset kunstiliiki, kivilõikekunsti ja muuseumi gemmivalandite kogusid, millele pani aluse Morgenstern, et illustreerida loenguid ja tagada tudengitele mitmekülgne haridus. Näitus sai Eesti muuseumiauhindade nominatsiooni ajutiste näituste kategoorias ja kogu Morgensterni aasta programm nomineeriti Tar-

tu kultuurikandja 2020 auhinnale kultuurisündmuse kategoorias (2021. aasta alguses).

Ka traditsioonilise suvise õuenäitusega tähetorni aias tähistati Morgensterni 250. sünnipäeva. Saksa nimi Morgenstern tähendab tõlkes hommikutähte, millena tuntakse planeeti Veenus. Näitus tutvustas Veenust ja selle uurimise lugu ning tähetornis tegutsenud astronoomide Johann Heinrich Mädleri ja Ernst Julius Öpiku osa selles.

Kunstimuuseumis leidis aset uudne projekt „Kunstnik ja teadlane kogudes“ (KuTeKo). Tehnoloogiliste, heli- ja tegevuskunsti vahenditega töötava Taavi Suisalu loomingulise töö ja füüsik Siim Pikkeri kaastöö tulemusel valmis näitus „**Datafanta**“. Projekti inspiratsiooniallikas ning näituse keskne objekt, Pompeist toodud liivatera võeti TÜMi kogusse. Pompei linnaga seotud traagilisest loost rohkem huvitas Suisalu see, mida varematega uute tehnoloogiate abil praegu tehakse: lisaks skaneerimisele taasluuakse neid nii digitaalsel kui ka füüsilisel kujul, püüdes järele aimata kunagist reaalsust. Pompei varemetele mõeldes esitas Suisalu küsimuse, millest sai näituseprojekti idee: millal muutub reaalsus mudeliks ehk mis hetkest on taastatud rohkem kui algupärast ning kuidas mõjutab see meie kogemust?

Kevadel lõppes Kadrioru lossis rahvusülikooli 100. aastapäevaks valminud näitus „Ars Academica“, mis asus 2021. aastal elama uut elu toomkiriku näitusesaalis. Ülikooli kunstikogud on rikkalikud ja näitus sai lisaks uuele vormile osalt ka uue sisu. TÜMi ja Eesti Kunstimuuseumi koostöös valminud näitusel eksponeeritakse ülikooli kunstivara paremikki. Teemadena käsitletakse ka akadeemilise kogu saatust ja sellega seotud probleeme.

2019. aasta lõpus avati toomkirikus uus püsinäitus „**Minu elu ülikool**“,¹ mille tutvustamist jätkati hoogsalt ja võimaluste piires kogu 2020. aasta vältel. 2020 novembris lõppes toomkirikus näitus „**Ideaalide Eesti**“.² Toomkiriku 7. korrusele pandi välja professor Johann Friedrich Erdmanni (1778–1846) **farmakoloogiline kollektsioon**.

¹ Vt kontseptsiooni kohta pikemalt Mariann Raisma, Karoliina Kalda, „Minu elu ülikooli valikud. Uue püsinäituse museoloogiline kontseptsioon“, *Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi*, XLVIII (Tartu: TÜ muuseum, 2020), 152–189.

² Vt kontseptsiooni kohta pikemalt Mairo Rääsk, „Ideaalide eesti. Sada aastat otsinguid.“ Eesti rahvusülikooli 100. aastapäevale pühendatud näituse kontseptsioon“, *Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi*, XLVIII (Tartu: TÜ muuseum, 2020), 190–206.

Aasta jooksul uuendati kahel korral **Tulnuka** vitriini muuseumi uue esemega ja esimest korda jõudis Tulnukas sel aastal kunstimuseumisse, kus eksponeeriti muuseumi kõige vanem ese (savikoonus sumerikeelse kiilkirjaga, u 2144–2124 eKr), mis saadi annetusena.

Uue suunana tuleks esile tuua muuseumi kaastööd Eesti Kunstimuseumi Kumu kunstimuseumi rahvusvahelisele näitusel „Egiptuse hiilgus. Niiluse oru kunst“. Tegemist oli Vana-Egiptuse kunsti näitusega, kus eksponeeriti esemeid Museo Egizio kollektsioonist. Kaaskuraator oli TÜMist ning see andis võimaluse tutvustada ka TÜMi kollektsioone.

Haridustegevus

Muuseumiharidust puudutas kriis kõige enam, kuna umbes pooled haridusprogrammid tuli ära jätta. Kokku toimus 430 haridusega seotud tegevust, neist 261 haridusprogrammi, mis on enam kui 40% vähem võrreldes 2019. aastaga. Samas Hullu Teadlase lastelaagreid tehti suvel isegi rohkem kui varem.

Kuna füüsiline programmide läbiviimine kevadel peatus, siis töötati asenduseks välja uusi materjale ja kohandati olemasolevaid veebikõlblikeks (saadaval portaalis E-koolikott ja muuseumi kodulehel). Tähetornis katsetati veebi teel haridusprogrammide läbiviimist.

Veebi vahendusel toimus ka Hullu Teadlase kevadine linnalaager ning Hullu Teadlase teaduskonverents „Ole terve!“. Lastele mõeldud konverents pälvis Eesti Teadusagentuuri ja Eesti Teaduste Akadeemia Teaduse populariseerimise teise koha auhinna tegevuste kategoorias.

2020. aastal viidi lõpule TEEME+ projekt „Astronoomia- ja kosmoseetmalise huvihariduse tugikeskuse käivitamine“. Nelja aasta jooksul on korraldatud nelja tüüpi tegevust, sh 2020. aasta jooksul:

- ringijuhendajate koolitused – 4 koolitust (2 tuli viiruse leviku tõttu ära jätta) 33 osalejaga;
- õppematerjalide valmistamine – kevadeks avaldati E-koolikotis viis õppematerjalide komplekti (astronoomia huviringi tegevused ja ülesanded III kooliastmele ja gümnaasiumile: galaktikad, Päikesesüsteemi väikekehad, spekter, valgus), millele sügisel lisandus nelja teemat käsitlev õpiraamat „Elu kosmosejaamas“;

Joonis 3. Tähetorni haridusprogrammide kuraator Kertu Metsoja teeb veebitundi

- võrgustikusündmused – SpaceTube'i videovõistlus koostöös suure rahvusvahelise laste videovõistlusega (<https://www.spacetube.be/eesti>), millele esitati 11 videot;
- koolide külastamine – 10 koolis viidi läbi 25 programmi, milles osales kokku 560 õpilast.

Jätkusid Tartu Linnavalitsuse poolt koolidele hankega ostetud aktiivõppeprogrammid, mida viidi 2020. aastal läbi 137.

Esitasime viis programmi („Vulkaanid ja maavärinad“; „Atmosfäär“, „Elektromagnetkiirgus“, „Maa“ ja „Vesi“) kvaliteedihindamisele ja need pälvisid Eesti Keskkonnahariduse Ühingu kvaliteedimärgise „Läbimõeldud programm“.

2020. aastal töötasime toomkiriku jaoks välja uue haridusprogrammi „Keskaja kirik ja kultuur“ III ja IV kooliastmele ning uuendasime programmi „Tartu Ülikool Eesti kultuuriloos“, kohandades seda näi-

tusele „Minu elu ülikool“. Kunstimuuseumis töötati välja uus IV kooliastmele mõeldud programm „Vana-Egiptuse kultuur ja kunst“. Uue haridusprogrammina saab käsitleda ka täiskasvanutele suunatud eriprogrammi akadeemiliste organisatsioonide ajaloost ja tänapäevast.

Nordplusi projekt „Science museums building a science dialogue with the communities“ oli mõeldud koostöö arendamiseks Uppsala Ülikooli muuseumiga ja õpirändeks. Füüsiliste kohtumiste asemel kohtuti virtuaalselt. Koostööst arenes välja üldhariduskoolidele mõeldud projekt „17. sajandi tudengi reisilaegas“, mis tugevdab Tartu ja Uppsala ülikooli ning Tartu ja Uppsala linna koostööd ning võimaldab käsitleda mitmeid 17. sajandi sotsiaal-, kultuuri ja teadusajaloo teemasid.

TÜMi programmidest on osa saanud kõigi Eesti maakondade õpilased, v.a Hiiumaa ja Läänemaa, kuid jätkuvalt jõuavad kõige sagedamini muuseumisse Tartu ja Tartumaa lapsed. 66% programmidest tellisid Tartu ja Tartumaa koolid; järgnesid Valga ja Valgamaa (9%), Järvamaa (4%) ja Võrumaa (3%) koolid. Eestikeelseid programme on tellitud ka muu emakeelega õpilastele (nt Tartu Rahvusvaheline Kool, vene õppekeelega koolid).

Lisaks üldhariduskoolidele tehti haridusprogramme ka täiskasvanutele: Rahvusvahelise Maja eesti keelt ja kultuuri tutvustava kursuse raames; akadeemilistele üliõpilasorganisatsioonidele (näituse „Minu elu ülikool“); kunsti ja astronoomia vallast; psühhiaatriakliiniku projekti ning erinevate ürituste raames.

Üritused

2019. aasta lõpus avatud püsinäituse „Minu elu ülikool“ juurde kavandati 2020. aastaks publikuprogrammid, mille teostumist pärssis viirusest tingitud olukord. Programm nimega „Ükskord armsas Tartus“ toimus küll ettenähtud mahus, kuid arvestada tuli koroonapiiranguid. Kevadesse planeeritud ringkäigud näitusel tuntud vilistlastega ja kontsert-meenuetusõhtud lükati edasi sügisesse.

2020. aastal jäid Tartus ära hansapäevad, mistõttu rajas muuseum traditsioonilise kahe-kolmepäevase teaduslinna asemel Toomele statsionaarse minilinnaku tüüpi seiklusliku raja, kus kaheksas kohas sai uusi teadmisi erinevatest teadusvaldkondadest.

Kevadel ära jäänud muuseumiöö toimus augustis ning TŪM viis tegevuse õue (nt ekskursioon Morgensterniga seotud paikadesse).

Akadeemilise pärandi päeval pandi TŪMi, TŪ loodusmuuseumi ja TŪ raamatukogu koostöös Tartu kesklinna installatsioon-pegel, mis juhtis tähelepanu akadeemilise pärandi hoidjatele ja viitas nende asukohtadele linnas.

Tartu Ülikooli kunstimuuseumis jätkusid võimaluste piires traditsioonilised kunstikolmapäevad. Tartu tähetornis toimusid regulaarselt astronoomialoengud (veebis järelvaadatavad), planetaariumietendused ja vaatlused ning Tartu Ülikooli muuseumis loodi näitustest „Minu elu ülikool“ ja „Ideaalide Eesti. 100 aastat otsinguid“ inspireerituna uus programm „Ükskord ammu Tartus ...“ (kontsert/meenutusõhtu ja ringkäigud vilistlaste ja kunagiste tudengitega).

Aasta alguses toimus TŪMis 10 korda LTÜ G6 ja Tartu Uue Teatri etendus „Hingede öö“.

Igal laupäeval ning alates oktoobrist ka igal pühapäeval toimusid giidiekskursioonid toomkirikus ja näitusel „Minu elu ülikool“.

Rendiürituste hulk jäi pandeemia tõttu tagasihoidlikuks. Valgesse saali ja kunstimuuseumi ruumidesse tehtud broneeringud tühistati eriolukorra tõttu. Ka aasta teises pooles ei taastunud rendiürituste korraldamine, kuna piirangud ei võimaldanud üritusi korraldada.

Loengusarjad ja publikuprogrammid:

Tartu Ülikooli muuseum ajaloolises toomkirikus, „Ükskord ammu Tartus ...“

- 03.09 kontsert/meenutusõhtu, esines inBoil (70 inimest)
- 26.09 ringkäik Enriko Talvistuga (11 inimest)
- 01.10 kontsert/meenutusõhtu, esines Mait Trink (20 inimest)
- 31.10 ringkäik Kristiina Ehiniga (19 inimest)
- 19.11 kontsert/meenutusõhtu, esines Toomas Lunge (13 inimest)
- 28.11 ringkäik Mart Kivastikuga (11 inimest)

Kokku: 6 üritust, 144 inimest.

Tartu Ülikooli kunstimuuseum, kunstikolmapäevad

- 26.02 „Mida mõõta?“, kunstnik Taavi Suisalu ja füüsik Siim Pikkeri slaidislämm „Personaalsed hitid kogudest“ (12 inimest)

- 16.09 Geoloog Juho Kirs „Kivist, nii kunstilise kui loodusloolise inspiratsiooni allikast“ (7 inimest)
 - 23.09 Kristiina Ribelus „Gemmikogude konserveerimisest ja praktiline valandivalmistamise töötuba“ (9 inimest)
 - 14.10 Sigrid Kuusk ja Liisbeth Kirss (Eesti Kunstiakadeemia), „Kohatu sära“ (7 inimest)
 - 21.10 Triin Kukk ja Merlin Meremaa-Piho (Eesti Kunstiakadeemia), „Haprus“ (8 inimest)
- Kokku: 5 üritust, 43 inimest.
- Lisaks tegi Mirt Kruusmaa veebruaris ja märtsis igal kolmapäeval ringkäigu näitusel „Datafanta“ (23 inimest).

Tartu tähetorni astronoomialoengud

- 07.01 Indrek Kolka, Juhan Liivamägi, Jaan Pelt, Laurits Leedjärv „Astronoomia-aasta 2019“ (21 inimest)
 - 21.01 Üllar Kivila „Päikesevarjutusreis 2019“ (14 inimest)
 - 04.02 Tõnu Viik „Subrahmanyam Chandrasekhar kui geniaalne astrofüüsik“ (11 inimest)
 - 18.02 Anni Kasikov „Betelgeuse elust ja olust“ (21 inimest)
 - 03.03 Rauno Gordon „Tallinna Tehnikaülikooli satelliidid Koit ja Hämarik“ (14 inimest)
 - 15.09 Kertu Metsoja „Sügistaevas 2020“ (22 inimest)
 - 29.09 Lea Leppik „Kuidas Veenus paradiisist põrguks muutus“ (23 inimest)
 - 06.10 Laurits Leedjärv „Maised raskused taevasel teel“ (18 inimest)
 - 20.10 Üllar Kivila „Marss – sügistaeva punane staar“ (22 inimest)
 - 03.11 Katriin Kristmann „Päikeseenergia Kuu-baasides“ (21 inimest)
 - 17.11 Tõnu Viik „Nicolas-Louis de la Caille' elu“ (16 inimest)
 - 01.12 Üllar Kivila „Jupiteri ja Saturni suur ühendus“ (11 inimest)
 - 15.12 Maret Einasto „Päike puhkab, aga ta tuleb tagasi!“ (9 inimest)
- Loenguid filmis Mirt Kruusmaa.
- Kokku: 12 loengut, 212 inimest.

Tegevus kogudega ja teadustöö

TÜMi kogu kui Eesti kultuuriloolise rahvuskollektsiooni osa finantseeriti Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu, mis võimaldas jätkata kollektsioonide sisestamist andmebaasi MuIS, digiteerimist ja säilitamis- ning konserveerimistöid. Aasta esimeses pooles koliti muuseumi hoidlad Munga, Lossi ja Uppsala tänavalt kokku hoidlasse Jakobi 1, mis oli aasta kõige tömahukam tegevus.

Teaduskollektsioonide umbes 67 000 objektiga, mis on u 41% kogudest, tehti 78 363 erinevat toimingut. Kasutati umbes 65 000 museaali ja 850 000 faili digihoidlas. Puhastati ja konserveeriti 1121 eset. Kogude digiteerimine on sellel aastal oluliselt kasvanud tänu suuremahulisele projektile „Kultuuripärandi digiteerimine 2018–23“. Projekti toel on muuseumitöötajad teinud 338 321 faili. Nüüdseks on digihoidlas 70 938 museaali kohta 450 177 faili.

Kogude seis ja juurdekasv 2020 ning retrospektiivne sisestamine MuISi

- Ajalooline astronoomia-matemaatika kogu 740 (ÜAM AjAM)³
- Ajalooline esemeline kogu 12 690 (ÜAM Aj) – sh juurdekasv 355
- Ajalooline füüsika-keemia kogu 4432 (ÜAM AjKF)
- Ajalooline kunstikogu 804 (ÜAM AjK)
- Ajalooline meditsiinikogu 13 992 (ÜAM AjM)
- Arhiivkogu 50 429 (ÜAM Ar) – sh juurdekasv 16 338
- Fotokogu 48 970 (ÜAM F ja KMM F) – sh juurdekasv 16 406
- Skulptuurikogu 474 (KMM S)
- Gemmivalandid 19 093 (KMM GE)
- Mündivalandite kogu 3509 (KMM Nv)
- Graafikakogu 7765 (KMM GR) – sh juurdekasv 100
- Joonistuste kogu 551 (KMM JO)
- Maalikogu 275 (KMM MA) – sh juurdekasv 4
- Ikoonikogu 228 (KMM IK)
- Antiikoriginaalide kogu 152 (KMM A) – sh juurdekasv 1
- Numismaatikakogu 336 (KMM N)
- Bonistika 123 (KMM B)

³ Allajoonitud kogud on täielikult retrospektiivselt sisestatud.

Koostöös TÜ raamatukoguga anti välja artiklikogumik „Karl Morgenstern 250. Qui vult, potest“, ja korraldati aastakonverents „Morgenstern ja tema aeg“ (veebiülekanne UTTVs <https://www.uttv.ee/naita?id=30811>).

2020. aasta eristub kindlasti selle poolest, et reisida polnud võimalik ja ka konverentsidel peaaegu et ei osaletud. TÜMi töötajate teadustöö kvalifikatsioon ja kogemused on aasta-aastalt kasvanud, mille väljundiks on teadusartiklid ja populariseerivad kirjutised erinevates väljaannetes. 2020. aastal ilmus sariväljaande „Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi. 100 aastaga pärisorjusest emakeelse ülikoolini“ 48. number, kus publitseerivad aktiivselt ka muuseumi töötajad.

Vaatamata eriolukorrale ja keerulisele aastale tehti praktikantide juhendamises rekord – 28 praktikanti töötasid muuseumis enam kui 3000 tundi (s.o kaks korda rohkem kui 2019). Muuseumi külastasid õppetöö käigus ka tudengid Tartu Ülikoolist, Eesti Maaülikoolist ja Eesti Kunstiakadeemiast, kuid nende arv jäi palju väiksemaks kui tavaliselt.

TÜMi kollektsioonid on suured ja katavad erinevaid valdkondi. Tänu suuremahulistele digiteerimisprojektidele ja objektide kandmisele infosüsteemi MuIS on meie kogud muutunud üha kättesaadavamaks. Teaduskogudel on suur potentsiaal eri taseme uurimistööks. Kogude kasutamise võimalusi aitavad tutvustada ka meie näitused, üritused, töö praktikantidega ja muuseumitöötajate vahetu suhtlus õppe- ja uurimistööga seotud inimestega. 2020. aastal kaitsti kaks muuseumi kogude põhjal valminud bakalaureusetööd ja kaks magistritööd. Üks bakalaureusetöö leidis äramärkimist üliõpilastööde riiklikul konkursil.

Muuseum arvudes

31. detsembri 2020 seisuga töötas muuseumis 39 inimest (täidetud ametikohti 28,15).

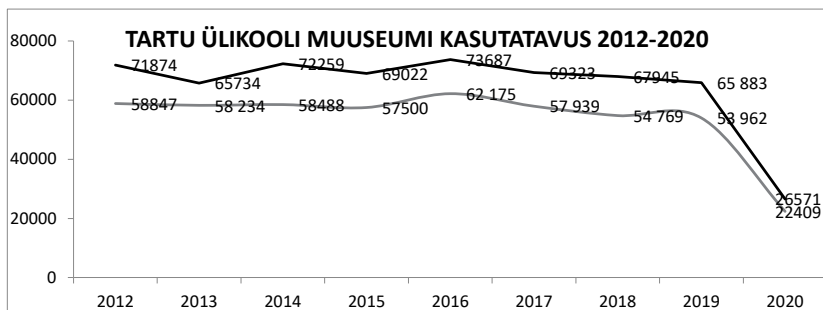
31. detsembri 2020 seisuga oli muuseumi kogudes 165 566 muuseali.

Eelarve (allikas TÜ rahandusosakond)

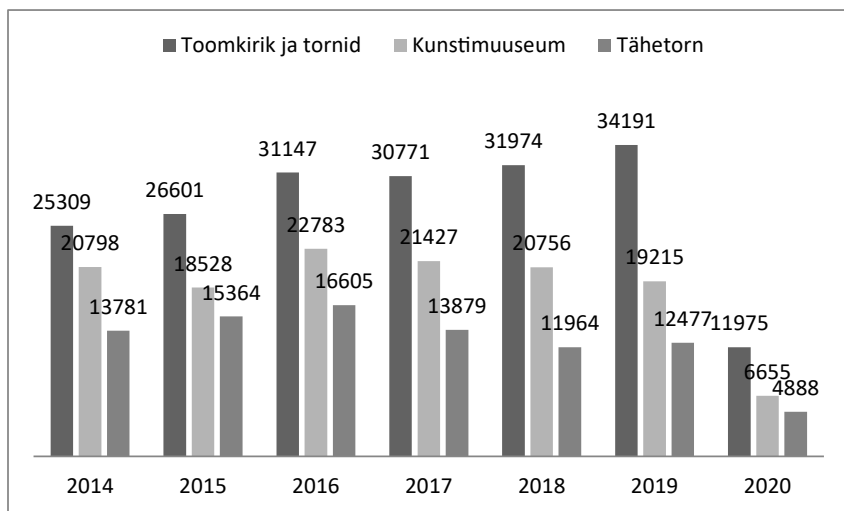
Tulud kokku: 1 253 670

Üldfond: 700 664

Teadus- ja arendustegevus: 188 225

Joonis 4. Tabel kajastab kuni 2014. aastani TÜ ajaloo muuseumi, kunstimuuseumi ja loodusmuuseumi külastusstatistikat (v.a teaduslinn). Alates 2014 kajastub tabelis ainult Tartu Ülikooli muuseumi külastuste arv. Ülemine joon: kasutajad (v.a teaduslinn). Alumine joon: külastajad.

Joonis 5. TÜ muuseumi külastamine 2014–20 majade kaupa.

Renditulu, piletite ja suveniiride müük: 130 482

Kulud kokku: 1 121 955

Tööjõukulu: 634 801

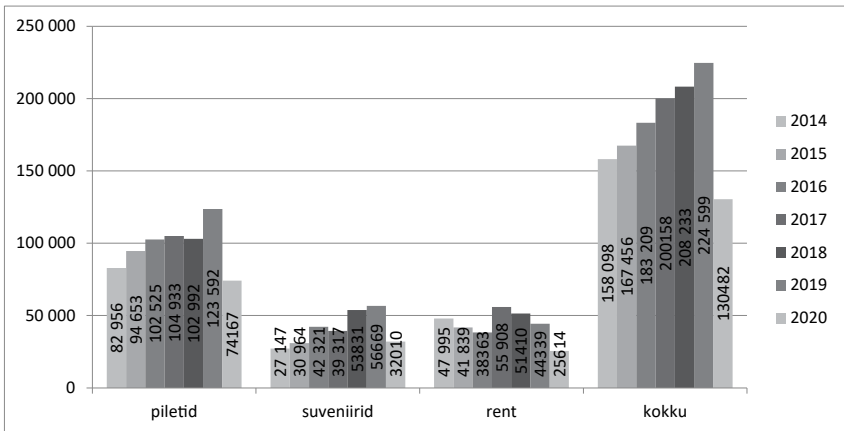
Ruumide kulu: 271 714

Kantselei- ja majanduskulu: 165 770

IT-kulu: 7368

Investeeringud põhivarasse: 15 516

Kesksete kulude katmise eraldis: 19 997

Joonis 6. TÜMi omatulu: piletid, suveniirid ja renditulu 2014–2020.

Külastajad

Kokku teenindas ülikooli muuseum 26 571 kasutajat (kasutajate hulka loetakse lisaks muuseumikülastustele ka rendiüritusi, teatrietendusi jt väliüritusi, kus kasutatakse muuseumi taristut), sh 22 409 külastust (piletiga muuseumikülastused, sh toomkirik ja tornid 11 975, kunstimuuseum 6655, tähetorn 4888).

Kasutatavus langes 60% (39 312 kasutuskorda vähem).

Külastatavus langes 58,5% (31 553 külastust vähem).

Omatulu

Muuseumi kaupade ja teenuste müügist saadav omatulu langes, kuna muuseum oli kaks kuud suletud ja hiljem ei taastunud piirangute tõttu ürituste korraldamine ega turism. Omatulu vähenemine jättis muuseumi eelarvesse arvestatava augu, kuna omatulu baasil tehakse sisulisi tegevusi (näitused, üritused, arendustegevus). Erinevate projektirahastusega sai katta osaliselt mõningaid planeeritud tegevusi (nt näitused).